

Remigiusz Sapa
Uniwersytet Jagielloński
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej

Edukacja na odległość dla społeczeństwa informacyjnego - oczekiwania bibliotek: teoria i praktyka, Kraków 3-4 czerwca 2002¹

Tegoroczna konferencja, już ósma z cyklu międzynarodowych konferencji naukowych i środowiskowych organizowanych co roku przez Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego, poświęcona była problematyce edukacji na odległość bibliotekarzy i pracowników informacji. W dwudniowych obradach (3-4 czerwca 2002 r.) udział wzięło blisko 80 uczestników z bibliotek i ośrodków naukowych i edukacyjnych z całej Polski oraz goście z Niemiec, Stanów Zjednoczonych, Węgier i Wielkiej Brytanii. Jej organizację umożliwiło wsparcie finansowe Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu

Po powitaniu uczestników przez dyrektora IINiB UJ i jednocześnie organizatora konferencji Marię Kocójową, oficjalnego otwarcia dokonali: Maria Nowakowska, prorektor UJ ds. badań i współpracy międzynarodowej oraz Leslie High, konsul ds. prasy i kultury z Konsulatu Generalnego USA w Krakowie. Na pierwszy dzień obrad złożyło się pięć referatów gości zagranicznych i wideokonferencja zorganizowana dzięki uprzejmości i wsparciu ze strony Konsulatu Generalnego USA w Krakowie oraz zaangażowaniu Janiny Galas z American Information Resource Center.

Sesję plenarną rozpoczęło wystąpienie Jany Varlejs (Rutgers School of Communication, Information and Library Studies, New Brunswick, USA) poświęcone jakości kształcenia na odległość w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. W swoim wystąpieniu skupiła się na sposobach mierzenia jakości kursów realizowanych na odległość, przyjmując zarówno perspektywę studenta, jak i nauczyciela. Omówiła także zbiory zaleceń dotyczących jakości, funkcjonujące w środowisku amerykańskim - w tym firmowane przez instytucje zajmujące się akredytacją i stowarzyszenie zawodowe nauczycieli. Z kolei Rafael Ball (Research Centre Juelich, Niemcy) w swoim referacie podjął kwestię koniecznej integracji bibliotek i realizowanych przez nie usług z działaniami edukacyjnymi, odwołując się do przemian społecznych i rewolucji technicznej. Aktywne włączenie się bibliotek do procesów uczenia się i nauczania na odległość uznał za niezbędne w realiach formującego się społeczeństwa informacyjnego. Tematem trzeciego referatu, zaprezentowanego przez Herberta Achleitnera (School of Library & Information Management, Emporia State University, USA), były relacje między wyłaniającym się społeczeństwem wiedzy a kształceniem realizowanym w oparciu o zasoby i możliwości Internetu. Prelegent zwrócił między innymi uwagę na konieczne predyspozycje i umiejętności potencjalnych uczestników edukacji na odległość oraz na formowanie się nowego paradygmatu w zakresie kształcenia. Kolejny prelegent, Ian M. Johnson (School of Information and Media, The Robert Gordon University, Aberdeen, Wielka Brytania) zaprezentował doświadczenia kierowanej przez siebie szkoły przechodzącej transformację od tradycyjnej instytucji edukacyjnej do globalnego dostawcy edukacji on-line. Omówione zostały zagadnienia zmian samych procesów uczenia się i nauczania, dostępu studentów do zasobów edukacyjnych, zapewnienia jakości oraz kwestie rozwoju, marketingu i kosztów. Sesję plenarną zamknęło wystąpienie gościa z Węgier. Mihály Pálvölgyi (Department of Library and Information Science, Szombathely) przedstawił historię i rezultaty wdrażania edukacji na odległość do kształcenia bibliotekarzy i pracowników informacji na Węgrzech. Poruszył między innymi kwestie potrzeb edukacyjnych środowiska, projektowania kursów on-line oraz nowych rozwiązań w zakresie dydaktyki i pedagogiki.

Zgodnie z kilkuletnią tradycją, w godzinach popołudniowych na terenie Konsulatu Generalnego USA w Krakowie odbyła się wideokonferencja ze specjalistami z USA. Ze strony amerykańskiej udział wzięli: Ling-yuh W. Pattie, dyrektor Kentucky Virtual Library i Myk Garn z Kentucky Virtual University. Dyskusja dotyczyła przede wszystkim funkcjonowania wirtualnych instytucji kształcących na poziomie wyższym i wspierających ich działania (w tym kursy on-line) wirtualnych bibliotek. Poruszono między innymi zagadnienia jakości kształcenia na odległość, weryfikacji postępów studentów, badania satysfakcji, współpracy z innymi instytucjami i kosztów funkcjonowania wirtualnych uczelni i bibliotek oraz zmiany roli samego bibliotekarza. Rozmową kierował Leslie High, a ze strony uczestników

konferencji głos zabierali (w kolejności alfabetycznej): Herbert Achleitner, Rafael Ball, Halina Ganinska (Biblioteka Główna Politechniki Poznańskiej), Wiesław Gliński (IINiSB UW), Ian Johnson, Maria Kocójowa, Mihály Pálvölgyi, Wanda Pindłowa (IINiB UJ), Remigiusz Sapa (IINiB UJ), Władysław Szczęch (IINiB UJ), Jana Varlejs. Wieczorem uczestnicy konferencji spotkali się w Klubie Convivium. Drugi dzień konferencji rozpoczęły prezentacje ofert komercyjnych programów i kursów realizowanych w trybie edukacji na odległość. Christian Hasiewicz przedstawił ofertę niemieckiej firmy Bertelsmann-Stiftung skierowaną do bibliotekarzy, a Andrzej Wodecki, dyrektor zainicjowanego przez UMCS Polskiego Uniwersytetu Wirtualnego w Lublinie, omówił działania, kierunki rozwoju i plany związane z tym przedsięwzięciem.

Obrady w drugim dniu podzielone zostały na dwa równoległe panele tematyczne: "Tworzenie programów dla edukacji na odległość" i "Użytkownicy programów edukacji na odległość". W ramach pierwszego panelu, prowadzonego przez Wandę Pindłową (zastępca dyrektora IINiB UJ), Barbara Kamińska Czubała (Akademia Pedagogiczna w Krakowie) omówiła internetowe platformy edukacyjne dla kształcenia studentów niestacjonarnych, a Władysław Szczęch (IINiB UJ) przedstawił wykorzystanie sieci komputerowej do nauczania na odległość w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UJ. W komunikacie autorstwa Mariusza Tomaszewskiego i Małgorzaty Wagi (Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego) przedstawiono doświadczenia pracownika oddziału informacji naukowej związane z wykorzystywaniem źródeł elektronicznych w procesie dydaktycznym i naukowym. Z kolei Wanda Pindłowa omówiła potrzeby i problemy nauczania na odległość bibliotekarzy z bibliotek publicznych i parafialnych. Drugi panel, prowadzony przez Marię Kocójową (dyrektora IINiB UJ), przyniósł wystąpienie Marka Frankowicza i Iwony Maciejowskiej (UJ) na temat wykorzystania Internetu w edukacji, badaniach naukowych i zarządzaniu informacją na polskich i zagranicznych wydziałach chemicznych. Wiesław Gliński (IINiSB UW) przedstawił zagadnienia zdalnego kształcenia w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW, a Maria Próchnicka (IINiB UJ) poruszyła kwestie zachowań informacyjnych uczestników kształcenia na odległość. Halina Ganińska (BG Politechniki Poznańskiej) zaprezentowała program edukacji na odległość dla środowiska Politechniki Poznańskiej w zakresie umiejętności wyszukiwania informacji. Z kolei w komunikacie autorstwa Alicji Portachy, Joanny Żochowskiej i Andrzeja Kamińskiego (BG Politechniki Warszawskiej) przedstawiono założenia do realizacji usług bibliotecznych w nauczaniu na odległość.

Kontynuacja dyskusji w grupach panelowych pozwoliła na wypracowanie stanowisk w kwestii potrzeb użytkowników i animatorów edukacji na odległość, wyartykułowanie niepokojów oraz wskazanie szans i zagrożeń związanych z rozwojem tej formy kształcenia bibliotekarzy i pracowników informacji.

Ukoronowaniem dyskusji była wideokonferencja między uczestnikami obrad a środowiskiem bibliotekarsko-edukacyjnym z Nowego Sącza. To pionierskie w polskim środowisku bibliotekarskim wydarzenie było możliwe dzięki zakupowi stosownego sprzętu i technologii przez Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UJ oraz życzliwości i współpracy ze strony Wyższej Szkoły Biznesu - National Louis University w Nowym Sączu. Dyskusja moderowana przez Jacka Wojciechowskiego (IINiB UJ) i Marię Sidor (WSB-SLU) z Nowego Sącza oraz Wandę Pindłową (IINiB UJ) i Marię Kocójową (IINiB UJ) w Krakowie, pozwoliła na wymianę poglądów między oboma ośrodkami.

Spotkanie w gronie nauczycieli akademickich i bibliotekarzy oraz prezentacja nowoczesnych technik realizacji edukacji na odległość z pewnością przyczyniły się do lepszego zrozumienia potrzeb i oczekiwań całego środowiska. Z drugiej strony poznanie sytuacji w innych krajach powinno skutkować świadomością współczesnych trendów w kształceniu bibliotekarzy i pracowników informacji. Wydaje się, że uczyniono krok w kierunku rozwoju nowoczesnych form edukacji na odległość w Polsce.

Przypisy:

[1] Edukacja na odległość dla społeczeństwa informacyjnego - oczekiwania bibliotek: teoria i praktyka. Oficjalna strona konferencji [on-line], Kraków: Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UJ, 2002 [dostęp 30 sierpnia 2002]. Dostępny w World Wide Web <http://bilon.miks.uj.edu.pl/konfer/disedu/index.htm> - zawiera między innymi abstrakty i oryginalne teksty gości zagranicznych. Konferencji towarzyszył preprint. W przygotowaniu publikacja materiałów.

Edukacja na odległość dla społeczeństwa informacyjnego /Remigiusz Sapa, // W: EBIB Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy [Dokument elektroniczny] / red. naczelny Bożena Bednarek-Michalska. - Nr 8/2002 (37) wrzesień. - Czasopismo elektroniczne. - [Warszawa] : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich KWE, 2002. - Tryb dostępu: <http://www.ebib.pl/2002/37/sapa.php>. - Tyt. z pierwszego ekranu. - ISSN 1507-7187